

**Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistäminen suomalaisessa yhteiskunnassa –
työryhmä; kuuleminen 10.8.2023**
Vastaukset esitettyihin kysymyksiin vammaisten henkilöiden oikeuksien näkökulmasta

1. Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

Yhdenvertaisuuden toteutuminen vaatii sitoutumista ja aktiivisia toimia. Ohjelman tavoitteet ovat tarpeellisia ja perusteltuja. Vammaisten henkilöiden oikeuksien näkökulmasta erityisen tärkeitä ovat tavoitteet 1. Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita, 2. Edistetään suomalaisen työelämän monimuotoisuutta ja syrjimättömyyttä sekä 5. Jatketaan hyvien väestösuhteiden politiikan kehittämistä ja varmistetaan turvallinen arki kaikille.

2. Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä syrjinnän ehkäisy laajasti kaikki syrjintäperusteet huomioiden on tärkeä julkisen vallan tehtävä ja edellytys myös vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiselle.

Toimenpide 1 Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus oli erityisen tärkeä vammaisten henkilöiden oikeuksien näkökulmasta. Tiedotuskampanjat ja koulutukset, joilla lisätään ymmärrystä yhdenvertaisuudesta, hyödyttävät laajasti, myös vammaisia henkilöitä.

3. Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Vammaiset henkilöt kokevat monenlaisia esteitä, jotka voivat estää heidän täysimääräisen osallistumisensa yhteiskuntaan. Vammaisiin henkilöihin kohdistuva syrjintä on usein rakenteellista syrjintää. Vammaiset henkilöt ovat muita useammin pienituloisia ja heillä on keskimäärin muuta väestöä alhaisempi koulutustaso ja työllisyysaste. On hyvä huomioida intersektionaalinen näkökulma ja se, miten eri tekijät vaikuttavat henkilön asemaan. Esimerkiksi vammaisten maahanmuuttajien asemaan ja oikeuksiin tulee kiinnittää huomiota maahanmuuttopolitiikassa.

Kansallisesti keskeinen työkalu vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämässä ja tietoisuuden lisäämisessä on YK:n vammaisyleissopimuksen kansallinen toimintaohjelma, jossa määritellään hallituskausittain tavoitteet ja toimenpiteet yleissopimuksen toimeenpanon edistämiseksi. On ensiarvoisen tärkeää, että valtioneuvosto ja kaikki keskeiset toimijat sitoutuvat tähän työhön myös alkaneella kaudella. Tarvittavia edistämistoimia vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden edistämiseksi ovat muun muassa:

- Osallistamisen hyvien käytäntöjen levittäminen ja vakiinnuttaminen eri aloilla ja päätöksentekoprosessien kaikissa vaiheissa
- Intersektionaalisen näkökulman tunnistaminen ja huomioiminen
- Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen
- Aktiiviset toimenpiteet vammaisten henkilöiden työllistämisen tukemiseksi
- Vammaispalvelujen saatavuuden ja luotettavuuden varmistaminen
- Tietoisuuden lisääminen vammaisten henkilöiden oikeuksista